

འོ་མ་ཡིག་འབད་འཁྲུག་པ། ཡུ་མཁའ་ཡམས་། ལོ་ཡམས་འོ་ཡུན།
འོ་མ་ཡེ་ཤེ་པ། འོ་དབང་རྩེ་མཁའ་རྒྱ། སངས་ཡུལ་འོ་མ་འཕེལ།

ཐོད་ཀྱི་ལ་རྒྱས་རིག་གནས་དཔུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས།

(3)

(ཡུལ་འདོན་གྱི་ཐེངས་ 12པ)

ཐོད་རང་སྤྱང་སྒྲིངས་སྡིད་གྲོས་ལ་བླུས་ཅིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་

ཏྲུ་ཆ་ལྟ་ཡོན་ལྟན་ཁང་གིས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པ།

མི་རིགས་དང་ལྷན་ཁང་གིས་བརྒྱན་ཞིང་འབྲེམས་སྡེལ་བྱས་པ།

1990 ལོའི་ཟླ 4 པར་པར་གཞི་ 1 ས་བསྐྱེགས་པ།

1990 ལཱི་ཟླ 4 པར་པེ་ཅིན་ལ་པར་ཐེངས་ 1 ར་བརྒྱབ་པ།

ཅིག་ཅིག་སྤྲུལ་ 3.00

西藏文史资料选辑

[3]

(藏文)

西藏政协文史资料委员会编

民族出版社出版发行 新华书店经销

民族印刷厂印刷

开本, 850×1168 毫米 1/32 印张: 7 7/8

1990年4月第1版

1990年4月北京第1次印刷

印数: 0001—2,790册 定价: 3.00元

I S B N 7—105—00957—8/k·76

民文 (藏 12)

དཀར་ཆག

པོད་ས་གནས་མི་དག་གི་མིང་དོན་འགངས་ཆེ་འགའ་

ཞིག་གི་གནས་ཚུལ་མཐོང་མོས་དངོས་ཕྱད་བཤད་པ།

..... ལུ་རྟ་ར་ཐུབ་བཅུན་བཅུན་དར

བཞ་ཆེན་སྐ་ཐེང་དགུ་བའི་སྐ་གདུང་སྐ་མདོ་ནས་བཟས་

ལུ་དགོན་དུ་གདན་ཞུ་བུས་བའི་སྐར། ལོར་ཡར་མོ་རྒྱུ

རང་ཉིད་གྱི་བྱིས་ཆར་སྐར་སྐག་ཤིང་བའི་ཕ་རྒྱས།

..... སྐག་ཤིང་སྐོ་བཟང་དོན་ཐུང

ས་སྐ་གཞུང་དང་ལུ་མོ་ཡུ་ཆར་བར་གྱི་ཕྱད་གཞིའི་སྐར།

..... ལུ་ཐ་ལྷ་ལོར་བཟང

འབུས་སྐངས་ཆོགས་ཆེན་ཞལ་ངོའི་འབྱང་ལྷངས་དང་། དེའི་

འགན་དབང་དང་བྱེད་སྐའི་སྐར། སྐོ་བཟང་ལུ་ཆོགས

སྐང་ཁྱིའི་ལྷ་སའི་ཐུད་མེད་མཉམ་འབྲེལ་ཆོགས་པ་བཅུགས་

བ་དང་། རྒྱལ་ནང་དུ་ལྷ་བསྐྱར་ཐེངས་དང་པོ་

བསྐྱེད་པ། ཐང་སྐད་དགོན་ཆོག་དཔལ་ཚ

ཁ་ཐལ་རིང་ལུགས་པས་ལྷ་སར་དག་པའི་རོ་ཕྱག་ཐེང་།

འབྲུག་དངོས་སུ་བསྐངས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁ་ཤས།

རྟེན་མེད་པ་སྤྱི་དགུའི་ཐུགས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ལྟེན་པ་ཅན་གྱི་པ་།

ཕྱི་ཁྱིམ་ཨ་མ་ཁྱེད་ལ་བུ་ཕྱེད་ལ་བུ་ཕྱེད་དམ།

རྒྱལ་དབང་རྒྱ་མེད་པུ་གསུམ་པ་ཐུབ་པསྟན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་པ་
 བངས་པའོ་པུན། ཀྱང་ཁྱད་ཁྱི་ལོ་ཉིར་གཅིག་པ། རབ་བྱ།
 པའི་ཤིང་ལྷག་(༡༨༥) ལོ་ཚས་མིང་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་པའོ
 རབ་བྱ་དབང་ཐུ་བྱག་པའི་རྒྱ་བྱ་(༡༩༩) བར་ཁྱོན་ལོ་ཐུམ་རྒྱ་ས་པུན་
 མིང་ལྷགས་གཉིས་པའི་ཉམས་ལྷན་པའི་རྒྱ་ནས་ལེགས་པར་པུན་པ།

རྒྱ་ལའི་ཐ་མ་རྒྱུ་མེད་པ་ཅུ་གཞུག་པའི་ཐ་སྐྱོན་མཁན་ཅུང་མཆི།
 བོར་བྱ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་ཐོབ་པའི་ཐ་སྐྱོན་ཅིས་མཁས་ཅན་འདི་
 བཅས་པ་དང་། རྩ་བུ་སྐྱོར་པ་ཅོ་དབང་གཉིས་ཀྱང་ནམ་ཀུན་ནོར་བུ་
 ལས་གཤམ་སོ་སོར་གདན་དྲོད་གིས་རྒྱ་ལའི་ཐ་མའི་བྱུག་ཅར་རྩ་བ་དང་།
 སྐྱོན་འབྲུལ་པ་སྐབས་བྱེད་གི་ཡོད་པ་རེད། ཅུ་བྱ་མོ་ཐ་སྐྱོན་མཆིན་ར་

དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐྱེའི་པདྨ་ཡིན་པ་ཁོང་རང་ནས་མ་གོ
 རིག་ལྟ་སྒྲིམ་པར་འགྱུར་མེད་མཁས་ཀྱི་མིག་ཚུ་གཏོང་གི་འདུག། ཚུ་བྱ་པོ་
 ཚེས་ ༡༥ པས་མས་ནས་དུ་ལའི་ཁྱ་མ་མཚམ་མགུལ་འཆམ་བཞེས་པར་ཞི
 བུམས་པས་ཕྱག་ཅེ་ཞུས་ཏེ་གསོལ་སྟན་འབུལ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཁྱ་
 ༢༥ ཉིན་རྒྱུད་རྒྱུད་ཟླ་ཚང་གི་ཁྱ་མ། ལས་སྒྲེ། ཟླ་དམངས་པཅས་ན་
 ཅན་དགུན་མཇལ་ལ་མེད་པས་པར་མཇལ་ཁ་གནང་། བོད་ཁྱ་ ༡༠ ཚེས་
 མཚན་མཇུག་སྒྲོ་དང་རྒྱུད་སྟངས་ཁྱ་མ་ལས་སྒྲེ་ཟླ་དམངས་དང་པཅས་ལྟ་
 མཇལ་ཁར་པཅར་སྐུམས་ཁ་སྐྱུ་འབྲུགས་ཀྱིས་རྒྱན་པས་མེད་པས་མ་ཐུབ
 སྐར་ལམ་ན་གཟུང་གདན་ཞུས་ཀྱི་མཇལ་ཁ་དང་། མཇུག་སྒྲོ་གནང་བ་།

བོད་ཁྱ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༥ ཅམ་ནས་པཅུན་གཞི་དངས་སྒྱུད་མ་ཐུང་ང
 རོད་དུ་ཡུར་ཡུང་། རྒྱ་པཅར་ཐུབ་པཅུན་ཀྱན་འཕེལ་གྱིས་སྤྱད་སྟོན་དང
 བཀའ་གཤམ་ལ་ལམ་མེད་སྟན་མེད་མ་ཞུས་པ་དང་། ཅེ་ཕྱག་རྒྱུད་བྱ་མ།
 ཆད་ཁྱིམ་ཐུབ་པཅུན་གཤམ་དེའི་སྐོར་བཀའ་གཤམ་ལ་སྟན་མེད་ཞུས་འཕེལ་
 སྟོན་ཁྱ་མ་དགེ་འདུན་ཚས་དར་དང་། བཀའ་སྟོན་ཁྱི་སྟོན་ནོར་བྱ་དབང་
 བཀའ་སྟོན་གནང་བྱང་པ་པཅས་ནས་དགའ་ལྡན་ཁྱི་སྐྱར་ཏི་ཏོར་བུམས་
 བགས་སྟན་ཏེ་ནོར་ཁྱིང་སྟན་པས་ལ་ལོ་བྱང་ལྟ་བུ་ལོ་ལོ་མེད་མཚམ་།
 མདུན་གསོལ་འདེབས་ཞུ་བར་པཅར་སྐུམས་སྐྱུ་པཅར་ཐུབ་པཅུན་ཀྱན་།
 ཁྱིས་དུ་ལའི་སྐྱུ་མདུན་དུ་མ་བཏང་བས་ཕྱིར་ལོག་མི་བྱེད་མཐུ་མེད་བྱང་
 བོད་ཚེས་ ༢༩ ཅམ་ལ་སྐྱུ་པཅར་ཐུབ་པཅུན་ཀྱན་འཕེལ་གྱིས་ཅེ་ཕྱག་མཁུ་
 ཐུབ་པཅུན་གཤམ་ཆུང་ཆོས་རྒྱུ་སར་སར་ཉིན་སྐུམས་པདྨའི་གཟིམ་
 སྟན་འདེན་ལ་ཡོང་དགོས་ལན་བདེ་སྒྲིལ་བར་བཏང་བ་རེད། (སྟབ་
 གཟིམ་ཆུང་སྟན་འདེན་ཟེར་བ། ལྟ་ཆས་མ་དགོས་པ་དང་། ར་སྐྱག་

༥མར་མེར་ལ་མིག་རིས་བརྟོག་པའི་འཕྲིན་ལྷན་ཏེ་མོག་ཕེབས་ཀྱིས་པར་ཟེར་
 གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱུ་བཟང་བཟང་ནམས་ཀྱིས་ཁོ་པའི་གམ་སྤྲོད་གནས་ཚུང་པ་
 པར་ཆམ་འཛམས་དཔལ་པོ་བཅུ་བཞི་(སྟན་ཞིག)དྲིག་བྱིང་དགོས་ལུགས་སྟོག་
 མངགས་བྱས་ཐོག་པོད་ཆོས་༢༩ཅམ་ལ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱུ་བཟང་ལ་སྤྲིང་ཁོ་
 གཟིམ་ཚུང་འཆི་མེད་མཆོག་འཁྲིལ་དུ་བཅར་འབྲལ་ལྟ་ཕེབས་ཁྲལ་གྱིས་ཆམ་
 འཛམས་དཔལ་པོ་བཅུ་བཞི་འབྲལ་དགོས་བརྟོད་སྐབས་ཞུམ་རྒྱུ་བཟང་པས་
 དཔལ་པོ་བཅུ་བཞི་མེད་ཅེས་བཤད་པར་ཆོས་རྒྱུ་གམ་གཡོག་ལ་ཡོད་
 ཅེས་སྟན་ཁྲལ་ནས་བྲངས་ཏེ་དྲ་ལའི་བྲ་མའི་སྐྱ་གཟུགས་ཡར་སྐྱོར་ཞིང་སྟན་དེ་
 ཉིད་ཞལ་དུ་ཕྱལ་རྒྱུ་པལ་ལ་མཉམ་གནང་ཡས་མེད་པར་གྱུར། ཞུམ་རྒྱུ་བཟང་
 པས་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱུ་ཁོ་གམ་གཡོག་དེར་སྟན་དེ་ཆམ་འཛམས་དཔལ་པོ་བཅུ་
 བཞི་མ་རེད་ཅེས་རྒྱག་བྱས་པར་གནས་བྱ་གམ་གཡོག་དེས་འ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞེས་
 བཤད་འདུག རྒྱ་བྱ(༡༩༣༣)པོད་ཆ་༡༠ཆོས་༣༠ཉིན་པལ་ལ་གསལ་གཞུ་
 ཞབས་ཚང་མས་རྩེ་འཕགས་པ་ལོ་གེ་ལྷ་རའི་སྐྱ་མཛུན་དུ་བྱས་འཆལ་གསལ་
 འདེབས་ཞུ་བྱ་ཅམ་ལས་འདི་བྱ་འདི་བྱེད་མེད་པའི་སྐྱས་སྐྱ་གོང་ཆོས་ཉིན་གྱི་
 དགོང་མའི་རྒྱ་ཆོད་༡༠མོག་དྲ་ལའི་བྲ་མ་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་གསུམ་པ་དགོངས་པ་
 རྒྱགས་པར་བརྟེན་གཞི་ནས་སྐྱ་བཅར་བྱལ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་གྱིས་སྤྲིང་སྟོན་བྲ་
 མཛུན་དང་། པལ་ལ་གསལ་སྟན་མེད་མ་ཞུས་རང་ཞུས་སྐྱ་གྱུར་པ་རེད།

པོད་ཆ་༡༡ཆོས་༡ཉིན་སྤྲིང་སྟོན་དང་པལ་ལ་གསལ་གཞུ་
 ཞུ། མེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་ལས་སྤེལ་བཅས་སྟན་བཟལ་པོ་བྲང་
 འཛམས་ཏེ་ཁྲོད་བྱིང་དང་། ཁྲོད་གསེབ་དུ་ཕྱ་རན་གྱི་ཁྱོན་ཆས་ཁྱོན་དགོས་
 དང་། དགོན་པའི་གདུགས་དང་། རྒྱལ་མཆན། བྱིམ་པའི་དར་སྟོག་སྐགས་ལ།
 དགོས་པའི་པལ་ལ་རྒྱ་བཅང་། མེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་ལས་སྤེལ་

པའི་ཞབས་པར་ན་མེ་གཅིག་སྒྲུབ་མི་མ་བུར་བར་དགོངས་པ་རྒྱུ་
ལྟ་བུར་བུར་པ་ཏ་ཅང་ཐབས་སྒྲུབ་པ་ལ་ཨང་ཞེས་དང་མིང་མོན་དང་ བཀའ་ལ་ཟ་འདྲེ་མཛོད་གོས་མེར་པའི་ཙམ་ཁྲག་འདི་ཙམ་རང་དོན་ མ་ བུས་མི་མོང་ཟེ་རྩ་བ་ཞིན་སྐད་ཀྱགས་ཆེན་པོས་འཛམས་པ་མེད་པའི་སྒྲུབ་
མེད་ཀྱི་འདུག

པོད་མ་ ༡༡ ཙམ་ ༥ ཉིན་སྐྱེ་གདུང་པོ་མེ་གཅིག་ཆུང་འཆི་མེ།
འབྲིལ་ནས་སྒྲུབ་བསལ་པོ་བུར་བདེ་སྐྱིད་རོ་མཚར་དཔལ་འབྲིལ་ཚམས་
གདན་ལྷ་བྱ་ལྷ་སྐྱེ་དག་ནམས་མེབས་ལམ་གཡོན་ཕྱགས་སྐྱེ་བཟུར་བསྐྱེ་
ནས་མོད་སྐབས་སྐྱེ་གདུང་སྐྱེ་མདུན་དང་གཡས་གཡོན་གཉིས་ཤེལ་སྐྱེམ་
སྐྱེ་རྒྱབ་པར་བཀག་སྐྱོན་པའི་མེབས་བུམས་གཟུགས་གཟིམ་སྐྱོན་ནས་གད་
སྐབས་སྐྱེ་བཅར་བུབ་བཟུན་ཀྱན་འཕེལ་དང་། མིང་མོན་ཟུང་མདུན་བ
འག་འཇུག་གི་ཕྱ་དྲུང་ཡར་བརྒྱུ་ཏེ་སྐད་ཀྱགས་ཆེན་པོས་སྐྱེ་མདུན་ བ
བཟྱགས། སྐྱེ་རྒྱབ་ནས་བཟྱགས། ཞེས་ཤོད་པར་རྩེ་དྲུང་ལས་དཔྱུས་འ
ཀྱིས་ཁོ་པ་གཉིས་ལ་སྒྲུབ་བསལ་གྱི་ནམ་པ་ཙམ་མེད་པར་དན་བུས་རོ་འ
བབས་ལ་ཞེ་འཁོན་དག་པོས་འགམ་ལྷགས་རེ་གཞུག་ན་ཟེ་ཤོད་མཁན་དུ་

དེ་མཇུག་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་གདུང་མཇལ་བུར་སྤང་བ
དེར་མི་དམངས་ཀྱས་པོ་ཀྱས་མོ་ཚས་སྐྱེ་གདུང་ལ་འཐམ་འཇུང་སྐད་ བ
པོས་ང་ཚོ་བོད་འབངས་བྱིའུ་སྒྲུབ་ཐང་བུར་ལྟར་བཞག་པ་གནང་བུར་ཟེ
གཉིས་མེད་ཀྱི་རྩ་སྐྱེས་ཁིངས་ཏེ་ཀན་ཁོག་འགའ་ཤས་ས་ལ་འབྱེལ་ བ་
དང་གཟིམ་འགག་ནས་ཡར་བསྐྱངས་མེམས་གས་དང་འབྲེལ་གྱི་རྩལ་དུ་
དགོས་པ་ཡང་མང་པོ་བུར་སྤང་།

དེ་ནས་མིང་མོན་ཟུང་མདུན་དང་བཀའ་བཀའ་ནས་དགོངས་རྒྱུ་ག

དཀོངས་པ་རྩོགས་སྐོར་ནན་ཅིན་དོན་གཙོ་དཀོན་ཅོག་འབྱུང་གནས་དང་ཅེ་.....
 རྩུ་ཚེས་འཕེལ་བྱུང་བརྟན་གཉིས་ལ་རྩུང་འཕྲིན་བཏང་སྟེ་རྩོང་གཉིས་བརྟུན་གྱི་
 མིན་ཏང་མིན་གཞུང་ལ་སྟན་མེད་ཞུས་ཤིང་གོ་མིན་ཏང་མིན་གཞུང་གིས་ནན་ཅིན་
 ཏུ་མ་རན་ཚེགས་འདུ་གཟུང་བྱས་འཚེགས་པ་དང་། མིན་ཚོན་ཟང་མདུན་དང་
 བོད་རྩོང་ས་མེད་སྟེ་མི་དམངས་ལ་མེམས་གསོ་འཚེམས་འདྲི་དང་། དཀོངས་
 རྩོགས་རྩུང་གི་སྟེ་ཚབ་བོད་གཏོང་བྱ་བུ་ལི་རྩུང་འཕྲིན་བཏང་འཕྲོར་བྱུང་བ་ལེད།

བོད་ཀྱི་ཚེས་མིན་འཕྲིན་རྩུང་བྱེད་སྟེགས་བཤད་ཀྱིས་ བརྟུང་ཚོད་མེད་རྩུང་མེད་འཕྲིན་རྩུང་།

རྩུ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་གཏུང་མཇལ་ཞུས་མིན་འཕེལ་རྩུན་གྱིང་ལས་གཤམ་གྱི་
 ཁང་ཆེན་ནང་ཚེགས་འདུ་བྱས་འཚེམས་བསྐྱངས་འཚེགས་བྱས་ཤིང་། ཚེགས་འདུའི་
 གཙོ་རྩུང་མཁན་ཏུ་དེ་ལའི་ཟང་མ་ཚོ་ཀྱིས་བྱ་མཚེ་དང་། མཁུན་རབ་དབང་
 རུག་རམ་པ་བྱུང་བརྟན་ཀྱན་མཁུན། དངོས་གཞི་བྱུང་བརྟན་ཀྱན་མཁུན། ཅིས་
 དཔོན་ཁོ་དགའ་བོ་དང་། ཤེལ་གྱིང་ལས། འཕྲི་བུལ་བཅས་ནས་ཀྱིས་གཞི་
 བཏོན་པར། མིན་ཚོན་ཟང་མདུན་གྱིང་གི་བཀའ་ལེབས་སྒྲུབ། “གོང་ས་སྐུབས་
 མགོན་ཆེན་པོའི་དཀོངས་རྩོགས་རྩུང་ལྟངས་དང་། མཚེགས་རྩུལ་རྩུར་བྱོན་ཅང་
 ཞིབ། བརྟན་མིན་འཕྲིན་རྩུང་གང་ཅི་ར་རང་གཅིག་ལུས་(ཟང་མདུན་ཀྱང་
 དགའ་དབང་རུག) རྩོས་མི་འཁུང་པས་མིན་རྩུང་ལས་རྩོགས་བསྐྱོ་གཞུག་ཡོང་ང་
 གཟུངས་ལུགས་སྒྲུབ་དང་། “གོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་བརྟན་བཞེས་སྒྲུབ་
 མིན་ཚོན་དང་བཀའ་གཤམ་གསོ་མ་གསོ་པས་ཞབས་བཏན་རྩུབ་བྱ་མ་བྱུང་བ་.....
 དང་། བཀའ་གཤམ་ནས་དགའ་ལྟན་གྱི་ཟུར་བྱམས་པ་ཚོས་བྲགས་གདན་ཞུ་

སྐྱོད་དང་། གྲོ་མེན་དང་སྤྱི་གཞུང་ལ་ཡོད་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་རྒྱུ་
དང་སྤྱོད་ལུ་ལུགས་སྐྱེས་ལུ་བ་བསྐྱེས་བྱས་སྤང་།

ཆོགས་འདྲེ་སར་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་མཁའ་པོ་ལས་སྤྱོད་
སྤྱོད་བྱལ་རྒྱལ་ཐད་པོད་ཆོས་ལུ་ཁྱེད་ཀྱི་ཞིང་ས་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལུ་ལ་བ་
འཆལ་ས་དང་། ལུག་དབང་ལྷ་ས་ཁྱེད་ཀྱི་དགོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོས་འཕྲི
སྤང་བར་སྤྱད་དགའ་སྤྱད་བཟང་ཕྱོས་བསྐྱར་བྱེད་སྐབས་རིམ་བཞི་ག་ཤོད་
བྱལ་ཉི་མས་སྤྱི་སྤྱོད་བྱལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་ཆོས་བསམ་སྤྱོད་གཏོང་དགོས
མེད། ཡོད་པ་སྐྱབས་མཁོན་ཆེན་པོའི་ཕྱགས་གཏོང་སྤྱོད་(སྤྱོད་བཅར་སྤྱོད་
ཀུན་འཕེལ)ཕྱོད་པ་དེ་རང་ལོས་ལུགས་བཤད་སྤང་བ་དང་། དེ་བཞི
ཅན་སྤྱོད་བསྤྱོད་ནམས་བྱལ་པོས་སྤྱོད་སྤྱོད་བྱལ་རྒྱལ་བསྐྱོད་ཀྱི་ཅི
སྤྱོད་ཆོར་གཅིག་ཁྱིེད་དུ་བཞག དེའི་གཤམ་ལུགས་མཛོད་རྒྱ་སྤྱོད་
འཕོ་གང་ཅམ་འཕེན་མཁའ་ཆབ་སྤྱི་གྱི་ཉམས་སྤྱོད་ཅེ་བ་ནས་མེད་པ་ཞི
བསྐྱོད་ན་མི་འགྲིགས་ཤིང་། དེ་ལས་ད་ལྟ་དགོངས་འཆར་གསུང་མཁའ་
ལྟར་ཕྱགས་གཏོང་སྤྱོད་པ་དེ་རང་ལོས་དེས་ཞེས་བཤད་སྤང་། ཅེ་སྤྱོད་ཆབ་
འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་ཕྱོས་འཕྲི་ལྟར་སྤྱི་གྱི་དུང་ལས་རྒྱལ་ཁྱེད་ཀྱི་
དགོས་ལུགས་འཆར་ཁ་ཤིག་ཤིག་གིས་བཤད་སྤྱོད་ཆོགས་འདྲེ་རྩོད་ཆེ
བྱལ་ཆེན་པོར་ལྟར་སྤང་། མཁོན་གཉིས་ཆེན་མོ་བསྐྱར་འཛིན་ཆོས་འཕེལ
སྤྱོད་ལོག་ཅེ་དུང་ཆབ་མཛོགས་འདྲེ་ནས་ཕྱིར་ཐོན་གྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་
ཉིང་དུ་ལྟར་ཆོགས་བྱས་དེ་སྤྱོད་སྤྱོད་བྱལ་རྒྱལ་ཁྱེད་ཀྱི་རང་དགོས
བསམ་ཕྱོས་གཅིག་མཐུན་དུང་བའི་སར་བོན་ཤོད་བྱེད་(རྒྱལ་སྤྱོད་བོན་ཤོད་
དཔོན)ཅེ་བཟོན་དབང་བྱལ་སྤྱོད་ཤོད་དུང་དུགས་མ་བཅུ་གཅིག་ཡོང་
ཆོ་ཡང་མེ་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱོས་བཞེད་མས་མཐན་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་བྱལ་ཆབ་

བླ་མ་ལས་དུས་མཁུན་གཅིག་དང་། མོད་སྐྱོད་མི་འུ་གཅིག་གི་མིང་
 བཞོད་དེ་ཚོགས་འདུའི་གཙུག་རྒྱུད་ཅིས་ལ་ཕུལ་ཤིང་། དེ་བཞིན་སེའུ་ས་
 དགའ་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་ལས་སྟེས་ཀྱང་རྒྱལ་ཆ་པ་ཐུ་མ་དགོས་ལུགས་ཆོག་ནན་
 བཞད་པ་རེད། དུས་དེར་མོད་སྐྱོད་ཁག་གསུམ་ལ་གྱེས་པ་སྟེ། སྟགས་གདང་
 སའི་(སྟབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ)སྟགས་ལ་འགྲོ་མཁན་མི་བྲངས་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཡོད་པ་
 ཁག་གཅིག་དང་། ཅེ་རྒྱང་ཁོངས་སུ་མོས་མཐུན་པ་ཁག་གཅིག་མང་ཆེ་བ་བར་
 གནས་པཅས་རེད།

རྒྱ་བཅར་སྟབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་གྱིས་གཟིམ་རྒྱུད་ལྷག་ཁྲེ་ཁག་བཀའ་ཤག་
 ལ་ཕུལ་བ་ཙམ་ལས་མིད་མོན་དང་བཀའ་ཤག་ལྟན་རྒྱས་སར་ཕྱིན་དེ་སྐར་སྟགས་
 དབང་ཤེད་བྱེད་པ་དེར་ཚོགས་འདུའི་མི་མང་ཆེ་བས་མི་དགའ་བའི་ནམ་འཕྱར་
 རྟོན་པ་དང་། དེས་རྒྱ་བཅར་སྟབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་ལ་ཁྱུ་ལེན་ཁྲིམས་གཙོད་བྱ་
 རྒྱུའི་མཚུགས་ཁྲིན་དུ་བྱུར་ཤིང་།

ལུགས་ལུག(༡༩༢༧)ལོར། རྒྱ་བཅར་སྟབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་གྱིས་ཁོང་
 དག་དམག་མི་ཟེར་བ་རྒྱ་དག་གི་སྟེས་གཞུང་ཞབས་མ་ཞུས་པ་དང་། ཆོང་པ་ཆེ་
 བ། འབྱོར་སྟག་ལྟན་པའི་བྱ་སྟག་བསྟུ་བསྟོད་བྱས་དེ་ཁ་དང་ཁོང་དག་དམག་ཅི་
 ཆོག་སྟོང་སྟེས་པ་གསར་འཛུགས་གྱིས་བྱ་བཞི་དམག་སྐར་དུ་དམག་སྟོང་བསྟུ་བ།
 མོས་འགལ་མཐོང་ཆེན་བྱ་ཕུལ་དམག་མི་དེ་ནམས་གྱིས་དུས་སྐབས་དེ་(རྒྱ་སྟོང་
 འུ་གསུམ་པ་གསེགས་རིས་ཀྱི)དང་བསྟན་དམག་ཆས་སྟེད་དེ་ནོར་སྟོང་བཀའ་
 ཤག་དུ་ང་ཆོ་བཅན་དབང་གིས་དམག་མིར་འུག་ཉར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པས།
 ད་ཆ་དམག་མི་དཀོངས་འཁྲིལ་ཡོང་བ་ཞེས་སྟག་བསྟུ་བ་སྟན་ཕུལ་ཞུས་དོན་བཞི་
 མིད་མོན་དང་བཀའ་ཤག་ནས་ཁོང་དག་དམག་མི་ཆང་མ་ཕྱིར་སྟག་བྱས་པ་དེ་
 བྱ་སྟབ་བསྟན་ཀྱན་འཕེལ་ཤོག་ཁའི་དག་དབང་ཅ་གཏོར་གཏོར་བའི་ཐབས་རྒྱས་

ཐུབ་བརྟན་ཀླན་འཕེལ་སྐབས་འཛིན་བརྒྱུ་ ཐུངས་འབྲད་བཏང་སྐོར།

ནོར་བུ་མིང་ཁོ་གཟིམ་ཆུང་འགག་དུ་ཆོག་པ་འདྲ་ཕྱིས་འཛིན་པ་
 ཉེ་སྤྱི་བཅས་ཐུབ་བརྟན་ཀླན་འཕེལ་བསྐོར་བཀུག་གིས་གོང་ས་སྤྱུལ་ས་མགོ་
 བཀའ་འིན་མེད་བརྟན་གཞི་བཞེས་པ་མིན་མོད་དང་། བཀའ་འགག་
 མེད་མ་ཞུས་སྤྱུལ་བཀའ་འགག་གིས་མཁུན་ཆོར་མ་བྱུང་བ་དང་། ཅེ་ལུ་
 བྱིས་ཐུབ་བརྟན་འཕྲུལ་བཀའ་འགག་དུ་སྟན་མེད་ཞུས་ཉེ་ཞོང་ས་ཆེན་པོ་
 བཞེས་མཁུན་མ་ཐག་དགའ་ལྡན་ཁྱི་ཟུར་བུ་མས་པ་ཆོས་བྲགས་གདན་ཞུས་
 འགག་དང་ལྟན་དུ་གསོལ་འདེབས་སྟན་ཞུས་སྤྱི་བཅས་དུ་བཅས་མ་བཟུག་།
 ཆེ་བརྟན་པའི་ཞབས་བརྟན་སྟེ་གཅིག་བརྟན་ཐུ་མ་བྱུང་ལུས་ཐུ་ཐུལ་དབ་
 བཀའ་འིན་མེད་མཆོག་ཞིང་གཞན་དུ་གསེགས་པ་དང་། དམངས་ཡོང
 བསྐུལ་ལྟན་ནག་ཁོད་དུ་ལུས་ཁྱིན་དེར་སྤྱུག་གཤིས་ནག་ཉེས་ནམ་མཁའ་།
 གསོངས་པ་དེ་དག་ངོས་ལེན་གཙང་མ་ཞུ་དགོས་ལུགས་སྐབས་ཆོག་པ་འདྲ་
 རྒྱུད་ཀྱང་ཅིས་གིས་བཤད་མང་པར་ཐུབ་བརྟན་ཀླན་འཕེལ་ནས་ཞུ་བྱུང་བ་
 བཀའ་ཅན་མ་ཐུས་པར་དགའ་ལྡན་ཁྱི་ཟུར་དང་། བཀའ་འགག་ཐེབས་པ་
 མཆོག་གིས་གཟིམ་ཁྱི་ནང་ནས་གཟིགས་ཉེ་གས་ཆེན་མེར་པོ་བྱོན་པ་དེ་ཆོ་
 མ་གཏོང་ཕྱིར་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ཐེབས་ལ་བརྟན་ཕྱིར་སྤྱོད་ཞུ་བ་
 བྱུང་བ་དང་། ཞོང་ས་མཆོག་བརྟན་བཞེས་རིམ་པས་དྲངས་རིམ་མིན་ཆོ་
 བཀའ་འགག་ལ་སྟན་མེད་ཞུ་བྱུང་མ་སྐོར་། ཞབས་བརྟན་དེ་གོང་ནས་
 རྒྱ་ཡོང་པ་དེ་དག་སྤྱུལ་གནང་ཨེ་ཡོད་སྐབས་དབང་ཤུགས་ཆེ་བའི་ཁ་ཐྱོང་

བྱུང་བ་ལྟར་དབང་ཕྱུག་(རྗེ་མ་ལོ་མ་ལྟར་ཐའི་ཇི་ཟེར་)ཡར་ལངས་ཏེ་དེ་རྒྱུ་གྱི་
 ཞབས་བརྟན་ལྟུང་གཞུང་ནང་གསལ་འདི་དང་འདི་བསྐྱབས་པ་ཡིན་ཟེ་བྱུང་།
 བརྟན་ཀྱན་འཕེལ་གྱི་ཁའི་མཉུན་དུ་ལག་བཟང་གིས་རྒྱ་མཚན་མང་པོ་བཟང་།
 སང་། ཉུང་ཅིས་དང་། སེ་འབྲས་མཁན་འབྲས་ཀྱིས་“དེ་རིང་བྱིད་ཀྱིས་པོད
 རྒྱུངས་ཆོགས་འདྲ་ཆེན་མོར་གྲུས་བཀྱར་ཞུ་ལྟར་ཅམ་མི་བྱིད་པའི་སྐྱེ་རིས་ལེན
 རྟེ་གཅིག་མི་ཞུ་པའི་གདོང་ཆོད་རི་ཡོད་དོ་རྒྱུ་བ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་སྟེ་སང་ཉིན་
 ཆོགས་འདྲར་རིས་ལེན་ཁ་གསལ་ཞུ་དགོས”བཟང་དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་རིས་སེ་འབྲས་
 དགའ་འབྲས་ཀྱི་མཁན་པོ་ལས་སྟེས་བྱུང་བ་ལྟར་ཀྱན་འཕེལ་ཁོ་བས་ཆོགས་འདྲར
 བརྟེ་མེད་ཐོག་“ཕུ་ཡར་བརྒྱུ་ཨ་ར་ཆུར་ཟིང”གི་དཔེ་ལྟར་རིས་ལེན་མི་ཞུ་བར
 གཞིགས་ན་ཁོ་བར་གདོང་ས་ཆོད་ཡོད་དེས་ལ་འཛིན་བརྒྱུང་ཉིས་ཆད་དགོས་དེས
 ཞེས་ཁོས་འགོ་བརྟན་རྗེས་ཆོགས་འབྲས་ཉུང་གས་མགོ་སྐྱར་རེར་ཐོད་པ་ལྟར།
 དེ་བྱིངས་སེར་རྒྱ་ཆང་མས་གཅིག་མཉུག་གཉིས་མཉུག་གྱི་ཉིས་པ་ནན་པོ་གཙོད
 དགོས་ཞེས་བཟང་སང་། དེའི་སང་ཉིན་ཆོགས་འདྲ་འཆོགས་འབྲལ་ཀ་དང་སྐྱ
 རྒྱུང་དུ་དཔོན་ཆ་བ་ཡས་དབང་ཆེན་གཟུ་ལྟར་ཀ་དང་དམག་མི་ལྟང་ཁག་།
 གཅིག་བྱིད་དེ་བྱུང་བ་ལྟར་ཀྱན་འཕེལ་བཏང་གོར་མེད་པར་བརྒྱུང་སྟེ་ཆོགས་།
 འདྲའི་སར་བྱིད་ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་བ་ལྟར་དུ་དཔོན་འགོ་དམག་ནས
 བྱུང་བ་ལྟར་ཀྱན་འཕེལ་ཆོགས་སར་བྱིད་འཕྱོར་གྱིས་བྱུང་བ་ལྟར་ཀྱན་འཕེལ་ནས་
 བུས་མོ་ས་ལ་བརྟུགས་ཏེ་བཟང་པར་ལུས་བཟེར་བྱག་བརྟུག་སྐབས་དུ་ལའི་སྒྲ་ཅ
 བརྟུ་གསུམ་པའི་ཕྱག་ཐོང་གོས་སེར་འབྲས་ལུན་གཅིག་དང་། མཆོན་སྐྱར་འགའ
 གས་འདུག་པ་འཕྲོག་ལེན་དང་འབྲེལ་ནག་ཉིས་རིས་ལེན་ཞུ་ལེན་འདྲི་བརྟན་འགོ
 རྒྱགས་མ་ཐག་བྱུང་བ་ལྟར་ཀྱན་འཕེལ་ནས་ཕྱག་འཆལ་གྱི་རང་སྐྱོན་རིས་ལེན་ཐོབ
 རོར་འབྲལ་ནག་ཉིས་ཆེ་ཡང་། ད་ཡན་ཡོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཞབས

བཞེས་པ་ཨོ་པ་ཞེས་སྐར་ཡང་ཕྱག་འཆལ་དེ་བྱས་སང་བར་ཆོགས་འདུས་
རིམ་པས་བྱ་བ་ལེན་རྒྱར་སྐྱེས་ཐོག་འཁྱོད་ཐོག་མིན་ཁྱོད་རང་ལ་རག་ལུས་
ཅེས་བཤད་དེ་ཀ་དང་དམག་མི་དང་སྐྱེགས་ཅེ་པ་དེ་ལའི་ཤར་ཆེན་ལྷག་
ཁང་དུ་བཏང་སང་།

དེ་མཆམས་ཆོགས་འདུས་ཐུབ་བརྟན་ཀྱན་འཕེལ་གྱི་པ་ནར་སྐར་
འཛིན་བཟུང་བཅོན་བཅུག་ཐོག་ནང་གཞིས་སྟེ་མ་ཁུལ་སྐྱོ་ཐེུ་བྱག་པར་
རག་དབང་བསམ་གཏན་དང་། ཤོད་དྲུང་གཅིག་(མིང་མི་དན)སྟེ་མར་
དང་། ཆིབས་དུའི་གད་པ་རབ་བྱས་དང་། སྐྱེན་ཉི་མཁ་ཀྱན་དབང་དེ
མཁན་མེར་བྱས་ཕྱག་མཛད་བྱ་ཆུང་། ཞོལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གཉེར་
དབང་བཅས་འཛིན་བཟུང་བྱེད་པར་ཀ་དང་དམག་མི་བཏང་སྟེ་ཞོལ་ལས
སྐྱ་བཅོན་འཇུག་ཐོག་ཁོ་ཆའི་ནང་གཞིས་སྟེ་ཐེུ་བྱག་པར་ཞོལ་གཉེར་ཅི
མཐར་ཕྱིན་དང་། ཤོད་དྲུང་ལས་ཆན་གཅིག་ཞོལ་གཉེར་བྱ་མ་བ།
རང་(ཐུབ་བརྟན་བརྟན་དར)། ཞོལ་གཉེར་སྐྱ་བྱ་བ་ཅི་དྲུང་ལས་ཆན
བཅས་བསྐྱོས་བཏང་བྱུང་བ་ང་ཆོར་མེར་སྐྱ་མི་དྲུག་མཉམ་བཟོད་ཀྱིས་
ནང་རབ་བྱས་ཀྱི་ཁང་པར་སྐྱོ་ཐེུ་བྱུང་། དེ་ནས་གཙང་རལ་ཁུལ་
ཕྱག་མཛད་བྱ་ཆུང་གིས་ཕོགས་ཁངས་གཞིས་ཀ་དང་། གཉེར་ཆུང་ང་
གིས་ཕོགས་ཁངས་རྒྱར་ཆོ་གཞིས་བཅས་པར་སྐྱོ་ཐེུ་བྱུང་། གནས་
རྒྱ་མཐོང་བཟང་ནམས་སྐྱ་བརྟན་དུ་ཐེ་མའི་གོ་གནས་དབྱངས་ཉི་སྐྱོ་
བྱག་མི་བཏང་(མི་སྐྱ་བཏང་མི་དན)རྒྱུ་སྐྱ་ཁོ་པའི་རྒྱ་དངས་ཆང་བསྐྱ་
དང་མདའ་དཔོན་པ་ལྟ་རྒྱ་རྒྱ་དབང་ཕྱག་གིས་བྱེད་འདུག ཐེ་ཐེན་
བུམས་པར་ཆོགས་འདུར་ཤོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་བརྟན་བཞེས་
ཐེན་ག་རེ་བུལ་དང་། མྱོད་བཀར་སྐྱེན་མེང་མི་བྱ་བའི་སྐར་སྐགས་དེ་